

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

NAMŲ ŪKIŲ APKLAUSOS APŽVALGA

2017

2

NAMŲ ŪKIŲ APKLAUSOS
APŽVALGA
2017 / 2

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnyba.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

© Lietuvos bankas, 2017

APKLAUSOS TIKSLAI, SUDARYMO METODAI IR PRINCIPAI

Namų ūkių¹ finansinė padėtis ir elgsena daro reikšmingą įtaką Lietuvos finansų sistemos stabilumui. Lietuvos banko duomenimis, 2017 m. liepos mėn. Lietuvoje veikiančių kredito įstaigų namų ūkiams suteiktos paskolos sudarė 40,5 proc. viso tokių įstaigų paskolų, suteiktų Lietuvos rezidentams, portfelio, o indėliai – 59,5 proc. visų Lietuvos rezidentų indėlių. Norint tinkamai įvertinti namų ūkių finansinius įpročius, jų susiformavimo priežastis, ateities vertinimą, du kartus per metus² atliekama namų ūkių apklausa ir jos pagrindu parengiama rezultatų apžvalga.

Apžvalgoje sąvokos „respondentas“ ir „namų ūkis“ vartojamos sinonimiškai. Apklausos metu buvo apklausiami 18 metų ir vyresni Lietuvos namų ūkių nariai, daugiausia žinantys apie namų ūkio finansinę padėtį. Didmiesčiais vadinami Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys, kitais miestais – kiti miestai ir rajonų centrai, o kaimais – kaimo vietovės ir vienkiemiai. Toliau esančiose 1 ir 2 lentelėse nurodomas respondentų pasiskirstymas pagal amžių, gyvenamąją vietą ir namų ūkio pajamas.

1 lentelė. Apklausoje dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal amžių ir gyvenamąją vietą (procentais)

Amžiaus grupė	Gyvenamoji vieta			Iš viso
	didmiesčiai	kiti miestai	kaimai	
18–29 m.	8,9	6,5	5,4	20,8
30–49 m.	13,9	7,8	8,7	30,4
50 m. ir daugiau	18,0	11,8	19,0	48,8
Iš viso	40,8	26,1	33,1	100,0

2 lentelė. Apklausoje dalyvavusių respondentų pasiskirstymas pagal namų ūkio pajamas

Namų ūkio pajamos, Eur	Pasiskirstymas, proc.
Iki 350	14,4
351–600	17,3
601–900	20,5
Daugiau kaip 900	29,1
Nežino, neatsakė	18,7
Iš viso	100,0

Šios apžvalgos priedą su duomenų lentelėmis Excel formatu galite rasti Lietuvos banko interneto [svetainėje](#).

¹ Namų ūkiu šioje apklausoje laikomas atskirai gyvenantis vienas asmuo arba grupė viename būste gyvenančių asmenų, kurie dalijasi išlaidomis ir bendrai apsirūpina gyventi būtinomis priemonėmis. Giminytės ar vedybiniai ryšiai tarp namų ūkio asmenų nebūtinai.

² Lietuvos banko užsakymu apklausą atliko viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė UAB „Baltijos tyrimai“. Apklausą atlikta 2017 m. liepos mėn. Apklausti 1 002 namų ūkiai.

APKLAUSOS REZULTATŲ APŽVALGA

Patraukliausia investicija kas antras namų ūkis laiko būstą ar kitą nekilnojamąjį turtą. Šią investiciją kaip patraukliausią dažniausiai nurodė didesnes pajamas (900 Eur per mėn. ir daugiau) gaunantys ir jaunesni (18–29 m.) gyventojai (atitinkamai 65 ir 57 % šių grupių respondentų). Šiek tiek daugiau nei dešimtadalis namų ūkių teigė, kad patraukliausia investicija jie laiko auksą. Jaunesniems gyventojams gana patraukli investicija (12 %) yra ir vertybiniai popieriai.

Nemažai gyventojų – kas antras – ir toliau geba sutaupyti bent dalį savo pajamų. Dažniausiai minima taupymo priežastis tebėra galimas finansinės būklės pablogėjimas ateityje, tačiau šios priežasties svarba mažėjo (nuo 57 iki 47 %). Noras turėti pakankamai pinigų nenumatytoms išlaidoms buvo svarbiausia taupymo priežastis tiek jaunesnių (18–29 m.), tiek vidutinio amžiaus (30–49 m.) gyventojų grupėje (atitinkamai 47 ir 40 %). Ilgalaikiams tikslams (pvz., senatvei) taupė šiek tiek daugiau nei kas ketvirtas (28 %) namų ūkis. Dažniausiai per mėnesį sutaupoma suma ir toliau sudarė nuo 31 iki 150 Eur – taip teigė pusė respondentų, kuriems per praėjusius 6 mėn. pavyko sutaupyti. Daugiau nei 300 Eur per mėn. sutaupė apie dešimtadalis apklaustųjų.

Pagrindinės gyventojų taupymo priemonės nesikeičia – beveik du trečdaliai namų ūkių ir toliau santaupas laiko sąskaitoje ar kaip indėlį kredito įstaigoje arba grynaisiais pinigais namuose. Kad taupo naudodamiesi pensijų fondais ar gyvybės draudimu, teigė atitinkamai 19 ir 22 proc. iki 64 m. amžiaus apklaustųjų. Du iš trijų (66 %) namų ūkių teigė, kad, praradę pagrindinį pajamų šaltinį, nesiskolindami išgyventų ne ilgiau nei 3 mėn. Panaši dalis apklaustųjų taip teigė ir praeitos apklausos metu.

Dažniausiai respondentai tvirtino, kad jeigu jų pajamos būtų bent du kartus didesnės nei dabar, jie būtų patenkinti gyvenimo sąlygomis Lietuvoje. Kas trečias (34 %) namų ūkis būtų patenkintas gyvenimo sąlygomis Lietuvoje, jeigu jo pajamos sudarytų 901–1 500 Eur per mėnesį. Iki 350 Eur per mėn. uždirbantys gyventojai dažniausiai manė (54 %), kad jiems pakaktų gauti 351–600 Eur per mėn. Iš šiuo metu daugiau pajamų gaunančių šeimų (900 Eur per mėnesį ar daugiau) šiek tiek daugiau nei kas trečia (37 %) norėtų uždirbti bent 2 000 Eur per mėn., kad pavyktų atsidėti bent dalį savo pajamų taupymui.

Daugiau nei pusė (61 %) namų ūkių teigė, kad jų pajamos per praėjusius 6 mėn. nepakito. Kad pajamos praėjusį pusmetį mažėjo, minėjo 18 proc. respondentų, o didėjimą nurodė 13 proc. namų ūkių. Tokių namų ūkių, kurie manė, kad jų pajamos per ateinančius 6 mėn. nesikeis, dalis sumažėjo nuo 76 iki 56 proc. Pajamų mažėjimo per ateinančius 6 mėn. tikėjosi 12 proc. respondentų, o pajamų didėjimo – 7 proc. (ankstesnės apklausos metu atitinkamai 10 ir 7 %). Namų ūkių lūkesčiai dėl būtiniausių išlaidų per artimiausius 6 mėn. prastėjo – šeši iš dešimties namų ūkių teigė, kad jų išlaidos augs (ankstesnės apklausos metu taip manančių buvo 49 %). Didžiausią susirūpinimą namų ūkiams ir toliau kels maisto produktų kainų kilimas, taip teigė 43 proc. namų ūkių. Daugėjo nurodžiusių, kad susirūpinimą kels didėjančios komunalinių paslaugų kainos – taip teigė beveik kas ketvirtas (24 %) namų ūkis.

Kas trečias namų ūkis mano, kad šiuo metu yra geresnis metas būstą parduoti, o ne pirkti. Kuo didesnės namų ūkio pajamos, tuo dažniau nurodoma, kad dabar yra geresnis metas būstą parduoti – taip teigė beveik kas antras (48 %) didesnes pajamas (900 Eur per mėn. ar daugiau) gaunantis namų ūkis. Kad šiuo metu būstą geriau pirkti, mano maždaug kas ketvirtas (27 %) namų ūkis.

Beveik kas antro (48 %) namų ūkio teigimu, per praėjusius 12 mėn. iš Lietuvos emigravo bent vienas jo artimiausias giminaitis. Dažniausiai (53 %) taip nurodė tie respondentai, kurie gyvena kituose miestuose (ne kaime ir didmiestyje). Šiek tiek mažiau nei kas trečias (30 %) namų ūkis teigė, kad per artimiausius 12 mėn. kas nors iš jų šeimos narių ketina emigruoti iš Lietuvos. Tokių artimųjų tarp kituose miestuose bei kaimuose gyvenančių namų ūkių buvo po 35, o didmiesčiuose – 23 proc.

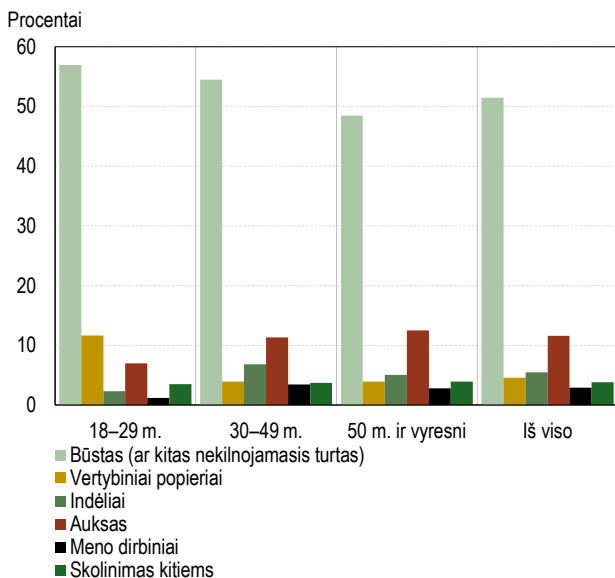
Namų ūkių nuomonė apie būsto kainų pokyčius per artimiausius 6 mėn. beveik nesikeitė – ir toliau daugiau nei pusė apklaustųjų namų ūkių tikisi būsto kainų kilimo. Namų ūkių, manančių, kad būsto kainos per artimiausią pusmetį mažės, dalis liko tokia pati – 8 proc. Šiek tiek daugiau nei kas penktas (23 %) namų ūkis mano, kad būsto kainos didės iki 5 proc., o kad jos nesikeis, nurodo kas penktas (22 %) gyventojas.

Trys iš penkių namų ūkių (62 %) nurodė, kad jų finansinė padėtis yra gera arba vidutinė. Prieš metus taip teigusią namų ūkių dalis buvo labai panaši (60 %). Šeimos, kurių pajamos siekia 900 Eur per mėn. ar daugiau, savo padėtį vertino geriausiai – devyni iš dešimties tokių namų ūkių teigė, kad jų finansinė padėtis yra gera arba vidutinė (ši dalis beveik nekito, palyginti su ankstesne apklausa). Apskritai šiek tiek mažiau nei kas antras (45 %) namų ūkis paminėjo, kad jiems pakanka pinigų maistui ir drabužiams, tačiau įsigyti stambesnio pirkinio (pvz., televizoriaus, šaldytuvo) jie negali. Kas trečias apklaustasis teigė, kad jo šeimai neužtenka pinigų net maistui arba maistui pinigų pakanka, bet labai sunku nusipirkti drabužių. Namų ūkių, kurių pajamos neviršija 350 Eur, teigiančių, kad jiems neužtenka pinigų net maistui, dalis sumažėjo nuo 30 iki 23 proc. Šį kartą apklausoje buvo teiraujamasi, kiek kartų namų ūkio nariai per praėjusius metus atostogavo užsienyje: daugiau nei pusė (54 %) apklaustųjų namų ūkių neatostogavo užsienyje, nes negalėjo sau to leisti.

PAGRINDINIAI PAVEIKSLAI

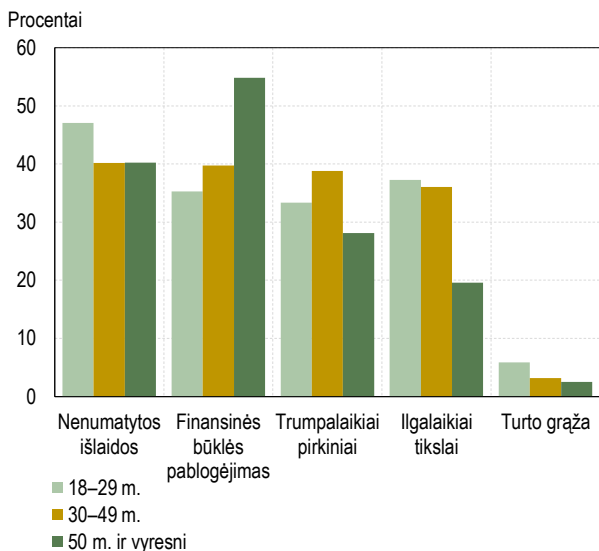
Būstas (ar kitas nekilnojamasis turtas) gyventojams yra patraukliausia investicija

Namų ūkių, kurių didžiausias pajamas gaunantis narys priklauso nurodytai amžiaus grupei, nurodyta šiuo metu patraukliausia investicija (%), palyginti su visais atitinkamos amžiaus grupės namų ūkiais)

Vyresni gyventojai dažniausiai taupo siekdami turėti atsargų finansinės būklės pablogėjimo atveju, o jaunesni – nenumatytoms išlaidoms

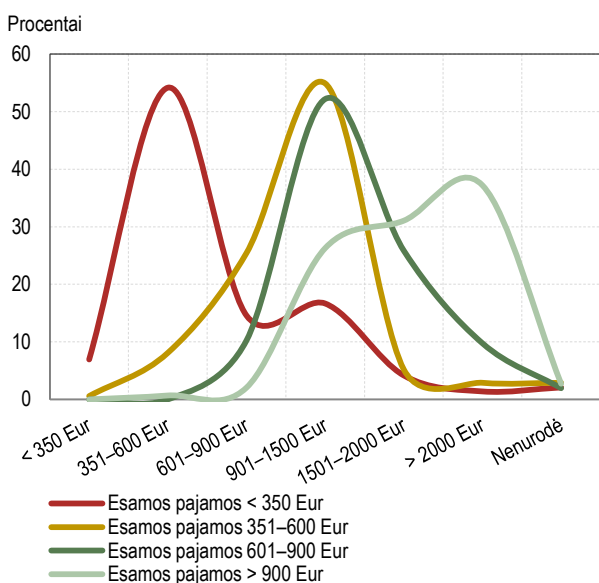
Namų ūkių, kurių didžiausias pajamas gaunantis narys priklauso nurodytai amžiaus grupei, paminėtos taupymo priežastys (%), palyginti su visais atitinkamos amžiaus grupės namų ūkiais, kuriems pavyko sutaupyti)

*Pastaba: vienas namų ūkis gali nurodyti keletą priežasčių.

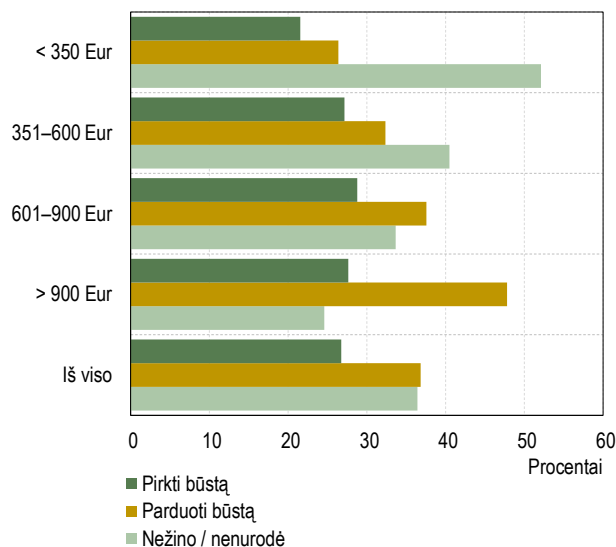
Kas trečias namų ūkis būtų patenkintas gyvenimo sąlygomis Lietuvoje, jei jo pajamos sudarytų 901–1 500 Eur per mėnesį

Namų ūkių, kurių didžiausias pajamas gaunantis narys priklauso nurodytai pajamų grupei, nurodytos mažiausios pajamos, kurias namų ūkis turėtų gauti, kad būtų patenkintas gyvenimo sąlygomis Lietuvoje (%), palyginti su visais atitinkamos pajamų grupės namų ūkiais)

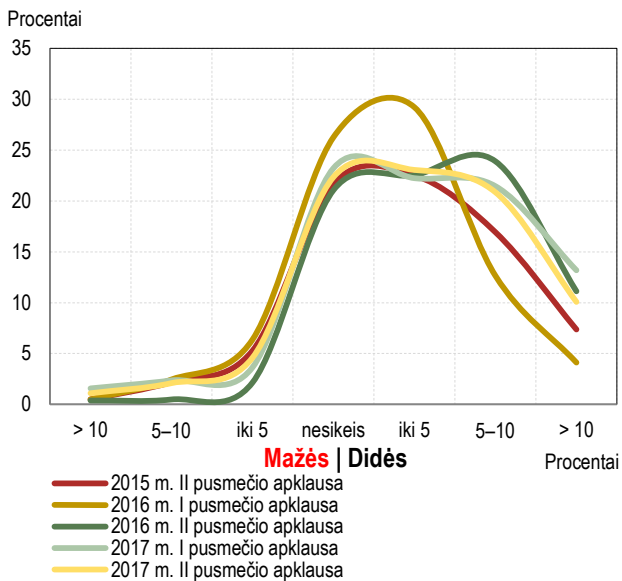
Daugiau nei trečdalis namų ūkių mano, kad šiuo metu yra geriau būstą parduoti nei pirkti

Namų ūkių, kurių didžiausias pajamas gaunantis narys priklauso nurodytai pajamų grupei, pasiskirstymas pagal tai, ar dabar geresnis metas pirkti ar parduoti būstą (%), palyginti su visais atitinkamos pajamų grupės namų ūkiais)

Didžiausia dalis apklaustųjų mano, kad būsto kainos per artimiausius 12 mėn. kils iki 5 proc. arba nesikeis

Namų ūkių pasiskirstymas pagal būsto kainų prognozę per artimiausius 12 mėn. (% , palyginti su visais apklaustaisiais)

Atostogas užsienyje sau gali leisti mažiau nei kas antras namų ūkis

Namų ūkių atostogavimo užsienyje skaičius per praėjusius 12 mėn. (% , palyginti su visais apklaustaisiais)

